

Europeisk forbruker-kontraktsrett

innflytelse på

kommersiell kontraktsrett – ?

Johan Giertsen – Universitetet i Bergen – giertsen@uib.no – 41256081

C-482/13 – Generaladvokaten

Forente saker C-482+484+485+487/13 Unicaja Banco m.fl. (avsnitt 1)

Sandsynligvis ville de fleste medlemsstater på indførelses-tidspunktet ikke kunne have forudset den indvirkning, som direktiv 93/13/EØF ville have på deres retsordener næsten 20 år senere.

Forbrukerrett – «semi»-kommersiell rett – kommersiell rett

- **Forbruker-kontraktsrett**

- Urimelige avtalevilkår 1993/13
- Forbrukerkjøp 1999/44
- Forbrukerrettigheter 2011/83 (opplysningsplikt, angrerett, leveringstid, risiko-overgang)
- Levering av digitalt indhold og digitale tjenester 2019/770
- Forbrukerkjøp 2019/771
 - 2019/770 + 771 skal tre i kraft 1. januar 2022 (begge art 24)

- **Semi-kommersiell kontraktsrett**

- Agenturdirektivet 1986/653
- Konsumentköp 2019/771 – fortalen 21
 - «Medlemsstaterne bør også frit kunne udvide anvendelsen af reglerne i dette direktiv til også at omfatte aftaler, der er udelukket fra dette direktivs anvendelsesområde, eller for på anden måde at regulere sådanne aftaler. Medlemsstaterne bør f.eks. fortsat frit kunne beslutte at udvide den beskyttelse, forbrugere gives ved dette direktiv, til også at omfatte fysiske eller juridiske personer, der ikke er forbrugere som defineret i dette direktiv, såsom ikke-statslige organisationer, nyetablerede virksomheder eller SMV'er.»

Europeisk retts utvikling – 1999

Direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed

Art 1: «Formålet med dette direktiv er en indbyrdes **tilnærmelse af medlemsstaternes love** og administrative bestemmelser om visse aspekter ved køb af forbrugsvarer og om garantier i forbindelse hermed for at sikre, at der fastsættes **et ensartet minimumsniveau** for forbrugerbeskyttelse inden for rammerne af det indre marked.»

Europeisk retts utvikling – 2019

- Direktiv (EU) 2019/771 af 20 maj 2019 om visse aspekter af aftaler om salg af varer
- Art 1: «Formålet med dette direktiv er at bidrage til **et velfungerende indre marked** og samtidig **sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau** ved at fastlægge **fælles regler** om visse krav til købsaftaler mellem sælgere og forbrugere, navnlig regler om varers overensstemmelse med aftalen, beføjelser i tilfælde af en sådan manglende overensstemmelse, reglerne for udøvelse af disse beføjelser og om handelsmæssige garantier.»

Sanksjoner – rettsutvikling – 2019

Direktiv (EU) 2019/2161 av 27. november 2019 ... med hensyn til bedre håndheving og modernisering av EUs forbrukervernlovgivning

- Tilføyelse i direktiv 2005/29 om urimelig handelspraksis – ny art 11a
- «1. Forbrugere, der lider skade som følge af urimelig handelspraksis, skal have adgang til forholdsmæssige og effektive retsmidler, herunder **skadeserstatning** og, hvor det er relevant, et **afslag i købesummen** eller **ophævelse af kontrakten**. Medlemsstaterne kan fastsætte betingelserne for anvendelsen og virkningerne af disse retsmidler. Medlemsstaterne kan, hvor det er relevant, tage hensyn til grovheden og arten af den urimelige handelspraksis, skaden lidt af forbrugeren og andre relevante omstændigheder.»

Europeisk retts utvikling

Howells, Twigg-Flesner, Wilhelmsson:

Rethinking EU Consumer Law s. 5 (2018):

- «The EU consumer standards are also part of a branding exercise for Europe as a region for high quality goods that are international attractive.»

EU/EØS – nasjonale konsekvenser (i)

Fra partsinteresser til *allmenne interesser*

- **Urimelige vilkår i forbrukeraftaler 1993/13 art 6:** «Medlemsstaterne fastsætter, at **urimelige kontraktvilkår** i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgaaet med en forbruger ... **ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne paa i øvrigt samme vilkår**, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.»
- **C-618/10 Camino:** «hvis det stod den nationale ret frit for at ændre indholdet af urimelige kontraktvilkår ... ville en sådan adgang kunne skade gennemførelsen af det langsigtede mål [med] direktiv 93/13. Denne adgang ville nemlig bidrage til at eliminere **den afskrækkende virkning ...**».
- **Forarbeidene til avtaleloven § 36 åpnet for å vektlegge slike allmenne interesser**
 - «Ved å innføre en generell lempingsregel gis domstolene adgang til åpent å sette til side avtalevilkår Det må antas at en slik åpen sensur av avtalevilkår i noen grad vil kunne virke positivt utviklende på kontraktpraksis»
 - Høyesterett har ikke brukt bestemmelsen slik, verken i forbrukerretten eller i kommersiell rett
 - *Kan europeisk rett bidra til en justering av praksis?*

EU/EØS – nasjonale konsekvenser (ii)

- **Allmenne interesser ► Grønn kontraktsrett**
- **Forbrukerkjøp 2019/771 – fortalen avsnitt 32**
 - «Det er viktig at sikre en lengere holdbarhet af varer for at opnå mere bæredygtige forbrugsmønstre og en cirkulær økonomi. ... holdbarhed som et objektivt kriterium for vurderingen af varers overensstemmelse.»
 - Krav til holdbarhet som rettslig standard
 - Direktivet art 7 nr 1 bokstav d)

EU/EØS – nasjonale konsekvenser (iii)

- ***Lojalitet***

- Forbrukerrettigheter 2011/83 – generell opplysningsplikt (avtl + angrl)
- Opplysningsplikt i sektordirektiver
- Klarhetskrav – forhåndsinformasjon og avtaletekster, (norsk) språk

- ***Kobling forhåndsinformasjon og avtalen***

- Effektiviserer opplysningsplikten

- ***EU-domstolen – rettspolitisk profil***

- Forbrukeravtaledirektivet «hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende, såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau ... erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem kontraktparternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne» (C-168/05 Mostaza Claro).

EU/EØS – nasjonale konsekvenser (iv)

- **Rt 2012 s 1779 Hydro vs Victocor**

- «Etter mitt syn gir kontraktslovgivning som er kommet til etter kjøpsloven av 1988 sterk støtte til at også kjøpsloven må forstås slik at det kreves en form for påberopelse. ...*Endog i **forbrukerkjøpsloven***, som ble gitt som ledd i videre utbygging av forbrukervernet ... er det i [§ 27](#) stilt krav om at forbrukeren må «gi selgeren melding om at han eller hun vil påberope seg mangelen (reklamasjon)». *Det er vanskelig å se noen grunn til å stille mindre krav til reklamasjonens innhold i alminnelige kjøpsforhold enn innenfor disse lovenes virkeområde. Og det er i alle fall **lite rimelig å stille lempeligere krav til reklamasjon fra parter som får sitt rettsforhold regulert av den alminnelige obligasjonsrett** enn overfor forbrukere og privatpersoner for øvrig»* (avsn 64).

EU/EØS – nasjonale konsekvenser (v)

- **Rt 2012 s 1779 Hydro vs Victocor**
 - «I forarbeidene til forbrukerkjøpsloven fremholdes at «[d]et vesentlige er at selgeren får et varsel om at kjøperen kan komme til å gjøre krav gjeldende som følge av noe han eller hun mener kan være en mangel» ... Denne forarbeidsuttalelsen samsvarer godt med det grunnleggende lojalitetshensynet som ligger til grunn for reklamasjonsreglene og gir ... et dekkende uttrykk for det krav som generelt bør stilles til innholdet i en reklamasjon» (avsn 65)
 - **Forbrukerkjøpsloven anført av Høyesterett fordi den ga uttrykk for rettsutviklingen i kontraktsretten i sin alminnelighet**

Stedet for utbedring ved fjernsalg

- **C-52/18 Toolport**

- «Artikel 3, stk. 3, i ... direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om ... forbruger køb ... skal fortolkes således, at medlemsstaterne har kompetence til at fastsætte det sted, hvor forbrugeren skal stille en vare, der er købt ved fjernsalg, til rådighed for sælgeren med henblik på, at denne bringes i overensstemmelse med købsaftalen i henhold til denne bestemmelse. *Stedet skal være egnet til at sikre, at afhjælpning eller omlevering sker uden vederlag, inden for rimelig tid og uden væsentlig ulempe for forbrugeren under hensyntagen til varens art og forbrugerens formål med at anskaffe varen.*»

Reparasjon – tingen inkorporert i hovedting

- **C-65/09 og 85/09 Wittmer (forente saker)**
- «Artikel 3, stk. 2 og 3, i ... direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om ... forbruger køb ... skal fortolkes således, at når en forbrugsvare, der ikke er i overensstemmelse med købsaftalen ... er blevet monteret af forbrugeren i overensstemmelse med varens art og formål, bringes i overensstemmelse ved omlevering, er *sælgeren forpligtet til enten selv at forestå udtagningen af denne vare* fra det sted, hvor varen blev monteret, og til at montere erstatningsgenstanden på samme sted *eller til at afholde de udgifter, der er nødvendige for udtagningen og monteringen af erstatningsgenstanden.*»

Avtalt lovvalg – «semi»-kommersiell rett

- **C-381/98 Ingmar – agenturdirektivet (1986/653)**
 - Agenturgiver (California) vs agent (UK) – avtalt lovvalg: Californisk rett
 - Agenten ville da ikke få sluttvederlag etter agenturdirektivet
 - EU-domstolen:
 - «Direktivets artikkel 17 ... har ... til formål at beskytte handelsagenten efter kontraktforholdets ophør. **Den ordning, som ... indføres ved direktivet, er ufravigelig**» (avsn 21).
 - *«det er væsentligt for Fællesskabets retsorden, at en agenturgiver, der har hjemsted i et tredjeland, mens handelsagenten udøver sin virksomhed inden for Fællesskabet, ikke kan omgå disse bestemmelser gennem en simpel lovvalgsklausul» (25).*